

ACTIVITEITENVERSLAG 2021
STICHTING WERELDERFGOED NEDERLAND

INHOUD

Inleiding	3
1. Kennis en leren	4
2. Collectieve Promotie	15
3. Organisatie	22
4. Uitgelicht	24
5. Kerncijfers 2021	26
6. Duurzaamheid SDG's	28
Factsheet	31

*voorpagina:
v.l.n.r. Werelderfgoed
Hollandse Waterlinies,
Koloniën van Weldadigheid
en Neder-Germanse Limes*

INLEIDING

Dit verslag geeft een overzicht van de activiteiten die de Stichting Werelderfgoed Nederland in 2021 heeft ondernomen. Ondanks de coronamaatregelen is er indrukwekkend veel gebeurd rondom het Werelderfgoed.

Een jaar waarin er met spanning werd gewacht op het besluit van UNESCO om drie nieuwe namen voor ons Koninkrijk op de Werelderfgoedlijst te plaatsten. De laatste keer dat ons Werelderfgoed werd uitgebreid was in 2014, toen de Van Nellefabriek de erkenning van UNESCO kreeg.

In juli 2021 kwamen er zelfs drie nieuwe namen bij: de Koloniën van Weldadigheid (samen met België), de Neder-Germaanse Limes (samen met Duitsland), daarnaast werd de 'Stelling van Amsterdam' uitgebreid en heet voortaan de Hollandse Waterlinies.

In het voorjaar van 2021 stonden twee activiteiten geprogrammeerd. Er is een Digitale Fiets en Wandelbeurs georganiseerd, waarbij de mogelijkheden voor actieve beleving van het Werelderfgoed is gepresenteerd. Daarnaast startte het programmabureau samen met de UNESCO jongerencommissie met een Challenge aan de hbo-studenten van de Academy of Leisure & Tourism NHL Stenden in Leeuwarden.

Afgelopen jaar zijn ook al het lesmateriaal en de promotiemiddelen aangepast om de nieuwe namen toe te voegen.

Verder werden er zes verschillende films over Werelderfgoed in een loop op de beeldschermen in de trein vertoond (via NS-online). Met als 'kerstkaart' in de laatste maand van het jaar een inspirerend item met winterse beelden.

↓ Resultaten jaarvergadering Werelderfgoedcomité 2021

1. KENNIS EN LEREN

Doel

1. Vergroten kennis UNESCO Werelderfgoed onder jongeren en algemeen publiek door:
 - Het uitwerken van de educatiestrategie
 - Actualisatie van het lesmateriaal over Werelderfgoed
 - Het verbeteren van zichtbaarheid en vindbaarheid van lesmaterialen bij (nieuwe) partner
 - En het verkennen en eventueel uitbouwen van de samenwerking met de UNESCO Jongerencommissie
2. Deskundigheidsbevordering door het organiseren van een bijeenkomst cultuureducatie voor educatief medewerkers en/of vrijwilligers.
3. Professionalisering, door kennis over vereisten die door UNESCO aan het Werelderfgoed worden gesteld te delen.
4. Strategiebepaling voor de Stichting Werelderfgoed Nederland.
5. Impactmeting: hoe goed is men bekend met het Werelderfgoed?

↓ [Werelderfgoed Rietveld Schröderhuis](#)

1. KENNIS EN LEREN

Resultaten

1. Vergroten kennis UNESCO Werelderfgoed onder jongeren en algemeen publiek

Het uitwerken van de educatiestrategie

Het uitwerken van de Educatiestrategie voor 2021 is zeker bereikt.

Het bereik van jongeren van leerlingen/studenten van 15-20 jaar is onder andere vergroot door praktijkopdrachten te ontwikkelen voor het mbo en een hbo-Challenge voor NHL Stenden te organiseren. Door de UNESCO Jongerencommissie bij deze hbo-Challenge te betrekken is ook het doel bereikt **om de samenwerking met de UNESCO Jongerencommissie te verkennen en uit te bouwen**. Dit heeft een meerwaarde opgeleverd en in de toekomst wordt geprobeerd deze jongerencommissie vaker te betrekken. Vooral als het gaat om activiteiten met een jonger publiek.

Daarnaast is het nieuwe Werelderfgoed opgenomen in de bestaande leermiddelen en zijn er nieuwe mogelijkheden om samen te werken ingezet door onder andere een samenwerking met uitgeverij BOOM (zie voor meer detail hieronder bij **Nieuwe samenwerking en/of verbindingen**). Verder is er een digitaal platform voor educatieve medewerkers binnen Werelderfgoed gecreëerd, waar meer informatie te vinden is over (Wereld)erfgoededucatie en materialen beschikbaar worden gesteld om op locatie aan de slag te gaan. Deze punten **hebben de zichtbaarheid en vindbaarheid van het lesmaterialen bij (nieuwe) partners vergroot** en maken dat de stichting ook steeds beter te vinden is.

↓ [Werelderfgoed Droogmakerij De Beemster](#)

1. KENNIS EN LEREN

Actualisatie van het lesmateriaal over Werelderfgoed

In 2021 hebben externe Onderwijsdeskundigen in samenwerking met de stichting het lesmateriaal geactualiseerd. De nieuwe Werelderfgoednamen zijn toegevoegd en zowel het lesmateriaal als de website kregen een flinke opfrisbeurt. Er zijn nieuwe versies opgeleverd van:

- De Werelderfgoed Quiz;
- Het spreekbeurtpakket;
- Het lespakket met handleiding voor docenten en opdrachten voor leerlingen;
- De handleiding gastlessen. Dit is een algemene handleiding geworden die elk Werelderfgoed kan inzetten om het Werelderfgoed uit te leggen bij een doelgroep van 10-15 jaar. Tegelijkertijd vormt de gastles een introductie op het eigen Werelderfgoed. Dit kan mooi worden aangevuld met het lesprogramma van het eigen Werelderfgoed of een uitnodiging voor een excursie op locatie.

Daarnaast is er nieuw aanvullend educatiefmateriaal opgeleverd, dat ook bruikbaar is voor het brede publiek:

- Een poster, waarop de weg van erfgoed naar Werelderfgoed in een strip wordt uitgelegd (zie volgende pagina);
- Een nieuwe Factsheet met de belangrijkste feiten over Werelderfgoed (Nederlands en Engels, zie pagina's 31 t/m 34);
- Een trailer van de film uit de UNESCO exhibit ter ondersteuning van de hoofdactiviteit Kennis & Leren.

↓ [De Werelderfgoed Quiz op de website](#)

WERELDERFGOED QUIZ

Schokland en omgeving

3/14

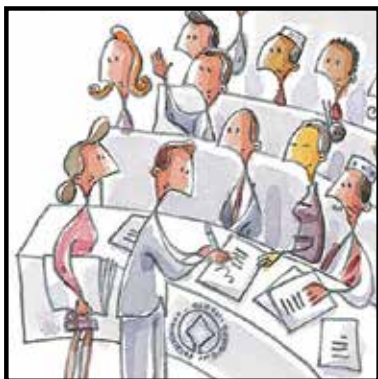
**SCHOKLAND WAS VROEGER
LANGE TIJD EEN EILAND IN DE
NOORDZEE.**

Waar

Niet waar

DE WEG VAN ERFGOED NAAR WERELDERFGOED

- 1** Een land **ondertekent het UNESCO Werelderfgoedverdrag**. Vanaf dan mag dit land een erfgoed (gebouw of gebied) nomineren voor Werelderfgoed.

- 2** Voordat men gaat nomineren, onderzoekt het land eerst **welk erfgoed** in aanmerking kan komen voor de titel Werelderfgoed.

- 3** Het land maakt een lijst van potentieel Werelderfgoed. Dit wordt ook wel de **voorlopige lijst** genoemd.

- 4** Daarna begint men met het opstellen van een **nominatiedossier**, waarin uitgelegd staat wat dit erfgoed zo uniek in de wereld maakt.

- 5** Als het dossier compleet is, brengt de minister dit naar het hoofdkantoor van **UNESCO in Parijs**.

- 6** Dan volgt een **evaluatie van het dossier**. Dit gebeurt door speciale experts die aangewezen zijn door UNESCO.

- 7** Deze experts **bezoeken ook het erfgoed** om daar te kijken of het aan de eisen voldoet.

- 8** De nominatie van het erfgoed en de uitkomsten van de evaluatie bespreekt het UNESCO Werelderfgoedcomité tijdens de **jaarlijkse vergadering**.

- 9** Uitkomst kan zijn: **inschrijving** als Werelderfgoed, **aanpassing** (het dossier is niet goed genoeg en moet worden aangepast) of **afwijzing**.

1. KENNIS EN LEREN

Actualisatie van de Klokhuis-afleveringen over Werelderfgoed

Er zijn twee nieuwe afleveringen van Het Klokhuis over Werelderfgoed gerealiseerd en daarnaast zijn samenwerkingsovereenkomsten gesloten om in 2022 afleveringen te maken over het nieuwe Werelderfgoed. De twee nieuwe afleveringen van 2021 waren:

- Een aanpassing van de aflevering Amsterdamse Grachtengordel waarbij de huidige kijk op het Koloniaal verleden beter is belicht. De première van de aflevering werd 28 oktober uitgezonden op NPO3.
- Daarnaast is er een algemene aflevering gemaakt over het collectieve verhaal van UNESCO Werelderfgoed, waarvan de première volgt in 2022.

↓ *Klokhuis aflevering Werelderfgoed Grachtengordel van Amsterdam*

1. KENNIS EN LEREN

Nieuwe samenwerking en/of verbindingen.

Afgelopen jaar zijn er mooie samenwerkingen tot stand gekomen die extra benadrukt kunnen worden. Eerder werden ze al kort benoemd:

Afgelopen jaar benaderde uitgeverij **BOOM** de stichting voor een Module voor het MBO over Recreatie & Toerisme. De stichting heeft deze samenwerking verder kunnen uitbreiden door de extern onderwijskundigen in te zetten om een educatiestrategie te schrijven voor het Voortgezet Onderwijs in samenwerking met BOOM. In 2022 wordt nu in drie verschillende lesmaterialen van BOOM het thema Werelderfgoed behandeld namelijk: Recreatie & Toerisme en de twee keuzedelen Internationaal 1: Overbruggen (inter) culturele diversiteit en Internationaal 1: Bewustzijn (inter) culturele diversiteit. Als onderdeel van het lesmateriaal van de keuzedelen is ook een clip opgenomen, waarin getoond wordt hoe Werelderfgoed de verbindende factor kan zijn bij culturele diversiteit.

5 WERELDERFGOED VERBINDT!

"Since war begins in the minds of men, it is in the minds of men that the defenses of peace must be constructed."

Dit is de basisgedachte van het werk van UNESCO: vrede creëren in de harten van mensen. Werelderfgoed speelt daarin een rol. Het draait daarbij om respect, begrip, leren van en met elkaar over interculturele diversiteit en hoe je verschillen kunt overbruggen. In dit hoofdstuk wordt dit verder uitgelegd.

De legendarische woorden "Since war begins in the minds of men, it is in the minds of men that the defenses of peace must be constructed" worden door de Britse minister van Educatie uitgesproken tijdens de opening van UNESCO in Londen 26 november 1955. Bron: UNESCO.org

AAN HET EINDE VAN DIT HOOFDSTUK

1. Je bent je kennis over UNESCO en Werelderfgoed.
2. Kun je de rol van Werelderfgoed inzetten als een manier om naar elkaar te kijken en samen te werken?
3. Ben je je bewust van de waarde en betekenis van Werelderfgoed.

↑ [Materiaal uit het keuzedeel Internationaal overbruggen](#)

Werelderfgoed verbindt culturen

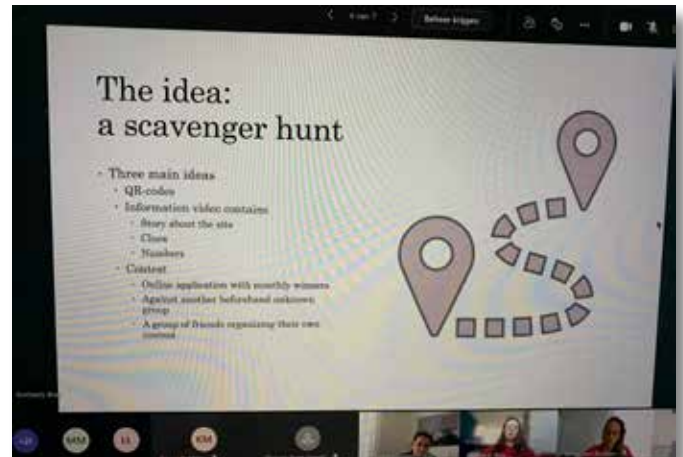
1. KENNIS EN LEREN

Daarnaast werd de stichting benaderd door een internationale hbo-opleiding van **NHL Stenden** de 'Academy of Leisure & Tourism'. Zij zochten een World Heritage Challenge dichterbij huis nu door de corona-pandemie hun jaarlijkse Schotland-reis niet door kon gaan. De Stichting Werelderfgoed Nederland heeft zowel de Nederlandse UNESCO commissie als de UNESCO Jongerencommissie bij deze challenge betrokken. De uitdaging om meer jongeren aan te trekken en te verbinden met Werelderfgoed, werd tijdens deze challenge bij de studenten neergelegd: Hoe zijn jongeren middels een 'experience' in contact te brengen met het Werelderfgoed en met elkaar? De 'experience' moest voldoen aan de mogelijkheid om het Werelderfgoed te ontdekken en algemene informatie over Werelderfgoed over te brengen aan de jongeren, waarbij uiteraard ook het plezier, op een geschikte en gepaste manier, centraal moest staan.

De jongeren kwamen met leuke oplossingen zoals:

- Bezoek aan het Rietveld Schröderhuis, gecombineerd met een workshop waarbij met het gedachtengoed van Rietveld een multifunctioneel meubel kan worden gemaakt: een kastje dat ook als bureau functioneert voor je eigen studentenhuus;
- Of 'Hunting Canals' in de Grachtengordel van Amsterdam. Waarbij je alleen of samen een Instagramspeurtocht doet langs de grachten. Je krijgt alleen het startpunt en moet vanaf hier op zoek naar diverse plekken in de stad door middel van een QRcode. De QRcode laat een klein weetje zien met een aanwijzing om naar de volgende locatie te komen. Tijdens de speurtocht moet je van elke plek een foto maken en met deze fotocollage krijg je een certificaat van het spel.

De samenwerking tussen NHL Stenden en onze stichting verliep zo goed dat tijdens de evaluatie van de Challenge besloten is de samenwerking in 2022 voort te zetten.

↑ [Presentatie Challenge NHL Stenden](#)

1. KENNIS EN LEREN

Goudse Scholengemeenschap Leo Vroman, Werelderfgoedproject

De Atheneum-plus brugklas ging aan de slag met een Werelderfgoedproject. De leerlingen kregen eerst uitleg over Werelderfgoed, waarbij gebruik is gemaakt van de beschikbare materialen van de stichting. Vervolgens werd er gewerkt aan de opdracht om in eigen stad een erfgoed te nomineren als Werelderfgoed (incl. dossier en poster) om vervolgens tijdens een fietstocht door de stad per werkgroep bij het erfgoed in het Engels uit te leggen waarom het zo bijzonder is dat het de status van Werelderfgoed moet krijgen.

Ars Scribendi Uitgeverij bv. - Schoolsupport brengt in 2022 een boekje over Werelderfgoed uit voor de onderbouw, waarbij zowel de Nederlandse UNESCO commissie als Stichting Werelderfgoed Nederland betrokken zijn om het boekje op onjuistheden te corrigeren en beeldmateriaal aan te leveren.

Zichtbaarheid en vindbaarheid van onze lesmaterialen bij (nieuwe) partners vergroten

Om de zichtbaarheid te verbeteren is de website onder het tabblad 'onderwijs' duidelijker en herkenbaarder voor de doelgroep vormgegeven waarbij de huisstijl en de collectieve focus van de stichting is meegenomen. Het programmabureau van de stichting is leidend geweest bij de uitvoering en de vormgeving hiervan.

Om de vindbaarheid en zichtbaarheid van ons lespakket nog meer te vergroten bij het basisonderwijs is een advertorial gemaakt voor de ICC-gids. Deze gids ligt begin januari 2022 op elke basisschool en geeft ons nieuwe lespakket de aandacht die het verdient.

1. KENNIS EN LEREN

2. Deskundigheidsbevordering voor educatief medewerkers en/of vrijwilligers.

Dit jaar was het niet mogelijk om een gezamenlijke fysieke bijeenkomst voor de educatiemedewerkers van het Werelderfgoed te organiseren. De corona-pandemie heeft voor een hoge werkdruk op diverse bezoeker-slocaties gezorgd. De agenda's stonden weer vol met online-sessies. Een gezamenlijke sessie inplannen bleek niet haalbaar. In plaats daarvan zijn op individuele basis gesprekken gevoerd. Een resultaat van deze sessies is dat een speciaal digitaal platform voor educatiemedewerkers op de website werelderfgoed.nl werd gecreëerd. Hier wordt gemeenschappelijke informatie en kennis gedeeld.

3. Professionalisering, door kennisdeling over ver-eisten die UNSECO aan het Werelderfgoed stelt.

Dit jaar zijn de kennisbijeenkomsten in combinatie met capacity building online georganiseerd. Hierbij is weer samengewerkt met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en de Nederlandse UNESCO commissie. De thema's van dit jaar waren 'Werelderfgoed & Risico- en crisisbeheersing' en 'Werelderfgoed en de SDG's'.

↓ [Werelderfgoed Grachtengordel van Amsterdam](#)

1. KENNIS EN LEREN

4. Strategiebepaling voor de Stichting Werelderfgoed Nederland

Onderzoek in opdracht van OCW en RCE naar publieksbereik

Het vergroten van de bekendheid van het Werelderfgoed is een verplichting die voortkomt uit het UNESCO Verdrag. In Nederland is hiertoe een gemeenschappelijk platform opgericht: de Stichting Werelderfgoed Nederland. Binnen de stichting werken de verschillende sites samen aan een collectief programma gericht om de bewustwording van het Werelderfgoed te vergroten, de belangen van het Werelderfgoed te behartigen, kennis te verwerven, te ontwikkelen en te delen en om gezamenlijk naar buiten toe op te treden. Daarnaast ontplooit elk afzonderlijk Werelderfgoed eigen activiteiten om publiek te bereiken en ontwikkelt de Nederlandse UNESCO Commissie activiteiten die de overstijgende UNESCO-doelen bekendheid geven.

Het publieksbereik en de publieksparticipatie binnen de erfgoedsector zijn in ontwikkeling en dat geldt ook voor de doelen van het erfgoedbeleid van de rijksoverheid. De vraag is hoe deze ontwikkelingen van invloed zijn op het

gezamenlijke programma, welke (nieuwe) strategische partners vanuit die ontwikkelingen in beeld komen en op welke wijze ontwikkelingen en samenwerking door de Stichting Werelderfgoed Nederland kunnen worden benut.

In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de RCE is er een onderzoek uitgezet met de vraag: Welke mogelijkheden en kansen zijn er om het publieksbereik van het gezamenlijke Werelderfgoed duurzaam te verbreden? Dit wordt uitgewerkt in twee stappen:

1. Inventarisatie van publieksbereik en cultuurparticipatie Werelderfgoed
2. Benoemen van kansen voor duurzame verbreding.

De uitkomsten worden in 2022 opgeleverd en vormen de basis voor de strategiebepaling van de stichting, wat zal worden uitgewerkt in een nieuw meerjarenbeleidsplan.

Publieksbereik Werelderfgoed

Strategische Sessie Stichting Werelderfgoed 02 12 21

1. KENNIS EN LEREN

5. Impactmeting: hoe goed is men bekend met het Werelderfgoed?

Om dit uit te vinden is ervoor gekozen om aan te sluiten bij een kwantitatief onderzoek naar inkomend toerisme en dagbezoek van het NBTC. Hierdoor kan de stichting in de toekomst makkelijk weer een vergelijkbare meting toepassen en de uitslagen daadwerkelijk met elkaar vergelijken. Vragen die aan bezoekers worden gesteld zijn: 'Welke van de volgende attracties heeft u bezocht tijdens uw verblijf in Nederland? Welke van de volgende activiteiten heeft u ondernomen in Nederland?' Zodra hier de optie 'Bezoek UNESCO Werelderfgoed' wordt gebruikt, dan wordt ook de volgende vraag gesteld: 'U heeft aangegeven een Werelderfgoed in Nederland bezocht te hebben. Welke van onderstaande locaties heeft u bezocht?'

Het onderzoek is door de coronamaatregelen begrijpelijkerwijs meerdere keren uitgesteld, maar gedurende de periode 'najaar 2021 t/m Q3 2022' worden nu meer dan 10.000 buitenlandse verblijfsgasten ondervraagd en voor het onderzoek naar dagbezoek gaat dit om nog eens 10.000 bezoekers uit België en Duitsland.

Onderzoek inkomend toerisme 2021

december 2020

2. COLLECTIEVE PROMOTIE

Doel

1. Stimuleren van meer bekendheid, kennis, betrokkenheid en draagvlak bij het brede publiek.
2. Actieve beleving van het Werelderfgoed in ons Koninkrijk stimuleren onder het publiek dat zich oriënteert op fiets en wandelen.

↓ *Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (Fort aan de Drecht)*

2. COLLECTIEVE PROMOTIE

Resultaten

1. Stimuleren van meer bekendheid, kennis, betrokkenheid en draagvlak bij het brede publiek.

De prachtige toevoeging van drie nieuwe namen als Werelderfgoed binnen ons Koninkrijk, maakte het nodig om ook alle promotiematerialen aan te passen. Rondom de officiële bekendmaking werd een kleine campagne georganiseerd waarbij vier persberichten werden verstuurd door de Stichting Werelderfgoed Nederland in nauwe samenwerking met UNESCO. Het eerste persbericht was een vooraankondiging van de mogelijke ontwikkelingen binnen enkele dagen, zodat journalisten goed geïnformeerd waren. Daarna volgde na elke toevoeging op de Werelderfgoedlijst een persbericht met een bijbehorende nieuwe kaart. Ook social media is hierbij intensief gebruikt. Zo werd het nieuwe Werelderfgoed letterlijk op de kaart geplaatst.

Ook zijn er 60 UNESCO Werelderfgoedvlaggen uitgedeeld, zodat na een lang nominatieproces de Werelderfgoedvlag kon worden gehesen.

De campagne zorgde voor een zeer breed en uitgebreid persbereik en heeft de nationale en regionale media ge-

haald, waarbij zelfs een aantal magazine's. Met onder andere items in de NRC, NOS, Trouw, NPO Radio 1, RTL, Volkskrant, Telegraaf, Elsevier, Een vandaag, Jeugdjournaal, AD, Het Parool, Reformatorisch Dagblad, Metro Nieuws, NU.nl, Financieel Dagblad, Hart van Nederland, Monumentaal, ColumbusTravelMagazine, Dagje Weg, Erfgoedstem, Bazarow, Rechtsgeschiedenis Blog, Veldpost, Nieuwe Oogst, etcetera. Daarnaast is de campagne 'Werelderfgoed ben je niet zomaar' verder doorgezet. Juist nu, met de pers aandacht rondom de nominaties, was het belangrijk te communiceren dat niet elk gebouw of gebied Werelderfgoed kan worden. Het begint effect te sorteren wanneer ambassadeurs in het veld helpen om dit collectieve verhaal over te brengen, zoals door de Burgemeester van Schiermonnikoog.

Verder heeft de stichting, vooral op Instagram, meegelifft op de 'Hier-moet-je-zijn campagne' van het NBTC, waarmee de bijzondere plekken in ons Koninkrijk meer zichtbaarheid kregen. Het NBTC gaf Werelderfgoed ook aandacht op hun eigen Instagram account, met enkele keren zelfs een repost van een story van Stichting Werelderfgoed Nederland.

↓ [Werelderfgoed Molencolplex Kinderdijk-Elshout](#)

2. COLLECTIEVE PROMOTIE

De Exhibit, die in diverse Werelderfgoedbezoekerscentra staan, kreeg een nieuwe film waarin naast de toevoeging van de nieuwe namen, juist ook het collectieve verhaal over UNESCO Werelderfgoed wordt belicht. Ook kwam er een korte versie (trailer), met ingesproken tekst door onze voorzitter Boris van der Ham.

UNESCO heeft eind december een nieuw logo gepresenteerd, dat in deze nieuwe materialen meteen is doorgevoerd.

De standmaterialen voor een goede zichtbaarheid op beurzen, evenementen en activiteiten zijn ook aangepakt. Naast een banner voor elk nieuwe Werelderfgoed is ervoor gekozen ook banners voor het collectieve UNESCO Werelderfgoed verhaal, Werelderfgoed-educatie, culturele diversiteit en de weg van erfgoed naar Werelderfgoed aan het materiaal toe te voegen. De stichting wil zo het Werelderfgoed bij meer activiteiten een podium kunnen geven.

Aan de Werelderfgoedpodcast-serie, die de stichting samen met de Nederlandse UNESCO commissie maakt, is een vierde aflevering toegevoegd: 'Hoe ga je duurzaam om met Werelderfgoed?'

In deze aflevering wordt er gesproken met Sjon de Haan, aanspreekpunt van het UNESCO Werelderfgoed de Waddenzee. Hij legt uit hoe dit Werelderfgoed, bekend om de uitzonderlijke biodiversiteit, wordt beschermd. In de ranking van Apple scoort de Podcast-serie binnen de categorie 'Society & Culture' hoog. Iets om trots op te zijn.

Het is al even genoemd onder de resultaten van Nieuwe samenwerking en/of verbindingen, maar de reizigers in de trein kregen ook het Werelderfgoed te zien. Dit jaar zijn er via NS online zes verschillende filmpjes op de beeldschermen in de trein getoond, met in het tweede helft van het jaar ook ons nieuwe Werelderfgoed.

↓ *Eén van de zes filmpjes in de trein*

2. COLLECTIEVE PROMOTIE

Naast directe betrokkenheid was er ook meer algemene aandacht voor Werelderfgoed. Zoals te zien in de berichten van de Telegraaf en de speciale uitgave van Columbus.

De stichting plaatst zelf regelmatig berichten op social media. Dit resulteert in een grotere betrokkenheid bij het Werelderfgoed, wat goed te zien is door de groei van volgers over de gehele breedte van onze social media-accounts. Een groei van meer dan 100% was te zien op LinkedIn hier kwamen 183 volgers bij, waarvan 104 tijdens juli. Dit was de maand van de Werelderfgoed jaarvergadering, waarbij de nominaties zijn besproken. De regelmatige updates over de status zijn door de volgers gewaardeerd.

Daartegenover staan de abonnees van de nieuwsbrief, die dit jaar iets zijn afgenomen. Tijdens de fiets en wandelbeurs worden normaliter actief nieuwe leden geworven en dat was dit jaar ten gevolge van de digitale versie van de beurs helaas niet mogelijk.

Z8 **VRJ REIZEN**

DE TELEGRAAF
ZATERDAG 6 MAART 2021

DE TELEGRAAF
ZATERDAG 6 MAART 2021

REIZEN **VRJ** Z9

WERELDERFGOED

Wandelen tussen land en zee

Net als bijvoorbeeld De Beemster, de Stelling van Amsterdam, Schokland, de molens van Kinderdijk en het genaam van Lemmer behoort ook de Waddenzee tot de Unesco Werelderfgoedlijst. **VRJ** ging varen in dit unieke paradijsje voor mens en dier.

door Joop Duijs, foto's Jolien Stroopkape

Nationaal Park Lauwersmeer

Tot 1969 was het Lauwersmeer nog onderdeel van de Waddenzee. Uit angst voor overstromingen werd het meer met een dam afgesloten en ontstond een prachtig vogelgebied. Zo bijzonder dat het als Nationaal Park is aangewezen. Het gebied kent een prachtige afwisseling van uitgestrekte grasdalen, wuivende rietvelden, open water en beschutte bossen. Je kunt er bijvoorbeeld vogels als steekluik, lepelaar en de tweezandspaan. Om te voorkomen dat het gebied tot één groot moeras zal uitgroeien, heeft Staatsbosbeheer grazers als Schotse hooglanders en konijnparten uitgezet om verstuiving en verlossing tegen te gaan. Het leest te dat je in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Oostvaardersplassen de dielen in hun natuurlijke habitat kunt bewonderen.

Het Waddengebied is een eiland. Voor dieren, maar zeker ook voor de mens. Iedereen die welens naar Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland of Schiermonnikoog is geweest, kent dat onthaastende Waddengevoel dat je het best kunt beschrijven als even teruggaan in de tijd dat al begint als je plaat neemt op de veerboot.

Wij je de Waddenzee echter echt dier kennen en heb je een goede conditie, ga dan wandelen vanaf de Friese of Groningse noordkust. Onder leiding van een getrainde gids wandel je letterlijk over de bodem van de zee en kun je genieten van een ongeveerd

de stilte in die wonderde tussen land en zee. Je kunt ook aanmonteren op een oude zeilkipper en je laten droogval- len ergens op het wad.

Nu speciaal is het als je die twee dingen combineert. In normale tijden kun je zo'n twintig keer per jaar naar het onbewoonde Waddeneiland Rottumeroog. Een onbewoond eiland in Nederland, dat moet je toch eens hebben gezien!

Het is of uur 's morgens vóór de Noordster, een voorname garnalenvisserij- boot, afvaart vanuit Lauwersoog in het uiterste westelijke puntje van Groningen. Een week geleden was het nog een uur of zeven, want het getij bepaalt het tijdstip van afvaart.

Met een diepgang van 60 cm voor en 1,20 meter achter slingert de Noordster zich door de geulen langs een route die met boeien is uitgezet. Een functie die dicht bij Rottumeroog gekomen wordt overgenomen door dunne, levelone boeien.

ZEHONDEN

De tocht duurt, afhankelijk van de windrichting, drie à vier uur. We hebben geluk, want de zee is rustig en er schijnt een lekker zonnetje. Onderweg zien we langzaamhand het vasteland achter ons verdwijnen en na een tijdje kunnen we op de zandplaten tussen Rottumeroog en Rottumerplaat meerder zeehondenkolonies be-

wonderen. Geweldig, zo dichtbij!

Het bezek aan Rottumeroog stond hoog op de bucketlist van Jolien Stroopkape, in het dagelijkse leven art director en in haar vrije tijd een fervent natuurfotograaf. "Ik stond al een tijdje op de wachtlijst toen ik eindelijk bericht kreeg van Staatsbosbeheer dat er een plaatsje vrij was op een van expedities naar het eiland. Buiten het broeseizoen wordt alleen vanuit Lauwersoog met de Noordster naar het onbewoonde eiland gevaren, dus het aantal plekken is beperkt."

Op ongeveer een kilometer van Rottumeroog gooit de dienstdoende schipper het anker uit, waarna we zo'n an-

derhalf uur een uniek schouwspel mogen bewonderen. We zien het water letterlijk wegstromen alsof ergens verdroogt bij Den Helder de stop eruit is getrokken.

Om dit fenomeen te verklaaren, moeten we een behoorlijke sprong terug in de tijd maken. De Waddenzee is zo'n 45.000 jaar geleden tijdens de laatste ijstijd ontstaan. Het water van de Noordzee zat wat onder gletsjers. Toen die begonnen te smelten, sloeg de zeepegiel. De Noordzee is zo'n 15.000 jaar later ontstaan door het Kanaal, ofwel het Naam van Calais, tussen Frankrijk en Engeland. Sindsdien stromen twee grote vloedstromen twee keer per dag de Noordzee in, de ene uit het noorden, de ander

uit het zuiden.

Die vloedstromen zorgden evenwaling voor een soort bulldoerwiel op het zand in de Noordzee, waardoor een uit een lange rij zandbanken bestaande strandwal ontstond waarachter kwelders, moerassen en allerlei grote en kleine eilanden lagen.

Toen die strandwal bij grote stormen doorbraak, stroomde het anse water over het achterliggende veengebied en ontstaan de Waddenzee. Eenmaal later, in 1982, zorgde de Sint-Marcellusvloed er voor dat de

Zuiderzee en Dollard ontstonden.

De vloedstromen en de aantrekkingskracht tussen zee, maan en aarde zorgen dus nog steeds voor het alomtat wisselende getij in de Waddenzee. Zo zien we vanaf de boot langzaamhand steeds meer vlaktes droogvallen, die vrijwel meteen worden ingenomen door vogels die zich tegodee doen aan minikreeftjes, slakken, kokkels, garnalen, pieren en krabben.

Als de schipper het tijd vindt dat we van boord kunnen, sturt hij zijn boot en droogvallen zandbank op en laat een trap

overboord zetten, waarlangs we in het nog maar enkele centimeters diepe water stapgen en we de steeds verder droogvallende vlaktes kunnen oversteeken naar dat unieke, lege eiland.

Wanneer we na een paar uur weer bij de boot zijn, wachten we tot de Waddenzee weer volloopt door de zuidelijke vloedstroom en kan de Noordster terugkeren naar Lauwersoog.

We varen terug in een volstrekt donkere wereld die alleen wordt verstoord door het licht van het Duitse waddeneiland Borkum en de windmolendparken op zee. Bertien uur duurt de tocht in totaal. Een onvergetelijke ervaring.

Waddelen

Informatie over waddelen vind je op vrijwaddelen.nl. De voorlicht met de Rottumeroog kun je boeken op de website van Staatsbosbeheer. Verwacht niet meteen te kunnen. Niet alleen corona kan een probleem zijn, ook die je rekening mee te houden dat de tochten met rammer voor maximaal 28 personen alleen in maart, augustus en september worden aangeboden dat Schier nu weer in Friesland ligt.

Wondere wereld van het waddengebied

Een bezek aan Rottumeroog is een onvergetelijke ervaring.

2. COLLECTIEVE PROMOTIE

2. Actieve beleving van het Werelderfgoed in ons Koninkrijk stimuleren onder het publiek dat zich oriënteert op fiets en wandelen.

Het grote publiek wandelt en fiets graag met een verhaal en daar sluit het Werelderfgoed van de stichting mooi op aan.

Fiets en Wandelbeurs

Elk jaar laat de stichting zien hoe bijzonder het Werelderfgoed is en hoe geweldig je er kunt wandelen en fietsen tijdens de Fiets en Wandelbeurs. Dit jaar was de beurs niet fysiek in Utrecht en Gent, maar werd een online-beurs georganiseerd. In de digitale stand konden de bezoekers een medewerker van het Werelderfgoed spreken, vragen stellen en werd de mogelijkheid geboden om informatie te downloaden of videomateriaal te bekijken.

Totaal zijn er 4.500 kaartjes verkocht. De 'stand' van de stichting had 393 individuele bezoekers, maar voor de medewerkers was dit toch heel anders dan op een echte beurs en de interactie was minimaal.

2. COLLECTIEVE PROMOTIE

Het online magazine

Speciaal voor deze digitale Fiets en Wandelbeurs is een online magazine ontwikkeld. In dit magazine was de prijsvraag, met als hoofdprijs een 8-daagse fietsvakantie, opgenomen, om zo meer nieuwsbrief-abonnees te werven. Totaal is de prijsvraag 33 keer ingevuld. De deelnemers gaven antwoord op de vraag: 'Noem de drie unieke locaties die op de nominatie staan om UNESCO Werelderfgoed te worden dit jaar?'

Met het oog op mei-fietsmaand en 3 juni Wereld Fietsdag, is het magazine na de beurs op enkele punten aangepast. Eind mei kwam er speciaal hiervoor een persbericht en een groot artikel in de nieuwsbrief van juni om dit magazine te lanceren. Dit om het fietsen en wandelen in, op en om Werelderfgoed te promoten.

Het magazine is via deze link te vinden:

www.werelderfgoed.nl/nl/fietsenwandel

↑ De cover van het magazine

DOE MEE MET ONZE WERELDERFGOED PRIJSVRAAG

Wie weet win jij een van onze fantastische prijzen! Met deze winactie maak jij kans op diverse belevenissen, zoals:

- **Fietsekken** van Stichting Werelderfgoed Nederland.
- **Toegangskarten** om een Werelderfgoed te bezoeken (Museum Schokland, Hartweg Schiedamskadijk, het Woudagemaal of Kinderdijk).
- Een **goediebag** van Museum Schokland.
- **5 x goedlemap** van de Grachtengordel van Amsterdam.
- **2 Fiets- en wandelpakketten** (Rietveld Schroederhuis of Droogmakerij de Blaaster).
- **2 x Toegang tot Ferrieland Pampus met de veerboot** voor 2 personen (inclusief koffie met gebak) van de Sluising van Amelanders.
- **3 x 2 Tickets voor de "Waterlinie Wandeltocht aan de Zuiderzee"** op 3 juli. Deze prijs wordt voor 3 zaterdag aangeboden: 12.5 - 17.5 en 18.5 km, met een waarde van € 27,- km € 37,-. Onderweg sla, bakel en proef je van alles!
- **4 x Tickets voor de Hollandse Waterlinies Fietsteur** op zaterdag 19 juni. Een recreatieve fietstocht van 40 of 60 km met unieke rondleidingen op forten.

EN DE HOOFDPRIJS: EEN SAIL & BIKE WADDENZEE VAKANTIE VOOR 2 PERSONEN TER WAARDE VAN € 1.750,-

KLIK HIER EN DOE MEE!

MAAK KANS OP ONZE HOOFDPRIJS

TER WAARDE VAN € 1.750,-

EEN SAIL & BIKE WADDENZEE VAKANTIE VOOR 2 PERSONEN

Voor de vrijheid, de ziltte wind in je haren en op je gezicht! Het is een beetje hoe ontdekkingsreizigers van vroeger zich moeten hebben gevoeld, maar dan met alle gemakken van nu. Aan boord van een van de drie meest comfortabele zeeschepen: Leukie, Mars of 1 Wapen fan Frislin, belev je de pure natuur en geniet je van water, weer en wind. Tijdens deze Sail & Bike ontzoek je op de fiets het gebied rond de prachtige en unieke Waddenzee en verken je enkele van haar eilanden.

Highlights:

- Ontdek de Waddenzee per zeeschip & fiets
- Bezoek de leuke heuvelkasteelen Erikshuisen, Mederdiik & Stavoren
- Maak prachtige fietstochten op Texel & Texachilling

Aangeboden door **Best Bike Tours**

KLIK HIER EN DOE MEE!

De prijsvraag in het magazine →

2. COLLECTIEVE PROMOTIE

Werelderfgoed Fietsroute

In samenwerking met het Fietsnetwerk is eerder een Werelderfgoed Fietsroute ontworpen langs al het Werelderfgoed in Nederland. In april kreeg deze route aandacht van de stichting Natuur & Milieu. Zij selecteerde deze route op nummer één voor de vijf mooiste routes op de fiets. Ook het Leidsch Dagblad schonk aandacht aan de fietsroute.

De fietsroute is afgelopen zomer verder uitgebreid met het nieuwe Werelderfgoed, zodat er nu 893 km langs bijzondere plekken op de Wereld kan worden gefietst. Wanneer dit iets te uitdagend is, kan er ook gekozen worden voor vijf kortere routes. Iedere route doet twee of drie Werelderfgoedlocaties aan en is tussen de 55 en 136 km lang.

The screenshot shows the website fietsnetwerk.nl with a navigation bar containing 'Fietsroutes', 'Fietsknooppunten', 'Fietsroute app', 'Inspiratie', and 'Locatie aanmelden'. Below the navigation bar, there is a section titled 'THEMAROUTES' with four featured routes:

- Route 1:** 893 km | Provincie Drenthe. Title: 'Fietsroute UNESCO Werelderfgoed'. Location: 'Amsterdam, Utrecht, Rotterdam'. Description: 'Een fietsroute langs al het UNESCO Werelderfgoed van Nederland!'.
- Route 2:** 133 km | Provincie Noord-Holland. Title: 'Fietsroute UNESCO Werelderfgoed Rietveld Schröderhuis, Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes'. Location: 'Utrecht, Muiden, Hilversum'. Description: 'Sla drie Werelderfgoed-vliegen in één klap. Met deze fietsroute fiets je langs het Rietveld Schröderhuis, Hollandse Waterlinies en de Neder-Germaanse Limes.'.
- Route 3:** 55 km | Provincie Zuid-Holland. Title: 'Fietsroute UNESCO Werelderfgoed Van Nellefabriek en Kinderdijk'. Location: 'Rotterdam, Ridderkerk, Alblasserdam'. Description: 'Ontdek twee schitterende en totaal verschillende UNESCO Werelderfgoederen in Zuid-Holland.'.
- Route 4:** 136 km | Provincie Drenthe. Title: 'Fietsroute UNESCO Werelderfgoed Schokland en de Koloniën van Weldadigheid'. Location: 'Schokland, Giethoorn, Frederiksoord, Veenhuizen'. Description: 'Tijdens deze fietsroute van Stichting Werelderfgoed fiets je langs het UNESCO Werelderfgoed Schokland en de Koloniën van Weldadigheid.'.

3. ORGANISATIE

Bestuur

Het bestuur bestaat uit onze voorzitter Boris van der Ham en alle site-holders van Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden. In 2021 is er vier keer door het bestuur vergaderd om de koers, activiteiten en voortgang van de stichting te bespreken samen met programmamanager Debby Davidse. Daarnaast heeft er een strategische sessie plaats gevonden.

Afscheid werd er genomen van de bestuursleden Mascha ten Bruggencate, Cees van der Vlist en Karen Heerschop. De stichting bedankt hen voor de (jarenlange) inzet en Mascha ook voor haar bijdrage als onze secretaris. Als onze nieuwe bestuursleden zijn verwelkomd: Dehlia Timman, Roger de Groot, Peter-Jan van Steenberg, Nelleke Vedelaar en Rob van Muilekom.

Samen met het programmateam verwelkomden we ook de nieuwe namen als Werelderfgoed, waarbij Boris van der Ham diverse keren op locatie het belang van UNESCO Werelderfgoed heeft toegelicht.

↘ *Voorzitter Stichting Werelderfgoed Nederland Boris van der Ham hijst samen met Burgemeester Lenferink van Leiden de UNESCO Werelderfgoedvlag tijdens de feestelijke viering in Park Matilo. De Neder-Germaanse Limes is sinds de zomer van 2021 UNESCO Werelderfgoed.*

3. ORGANISATIE

Programmamateam

Het programmamateam bestaat uit de programmamanager Debby Davidse, programmamedewerker Publieksaspecten Petra Gout en vertegenwoordigers van ieder Werelderfgoed. Dit team werkt vanuit de collectiviteit en ieders expertise aan de missie om Werelderfgoed in ons koninkrijk een goed podium te geven. Het programmamateam bespreekt de activiteiten, voortgang, plannings, ontwikkelingen, nieuwe kansen, deelt kennis en gebruikt elkaar voor intervisie.

Het programmamateam heeft zeven keer een algemeen werkoverleg gevoerd, waarvan één keer een hybride overleg in Frederiksoord. Het team kreeg daar een rondleiding door het bezoekerscentrum van het kersverse Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid.

Samenwerking Nederlandse UNESCO commissie

Dit jaar heeft de stichting, en met name het programabureau, regelmatig overleg gevoerd met de Nederlandse UNESCO commissie. Bespreekpunten waren om effectiever gebruik te maken van elkaars inzet en middelen en zo meer bereik te krijgen, door bijvoorbeeld gezamenlijk persberichten te versturen. Er is samengewerkt op het gebied van educatie, promotie, social media en daarnaast heeft afstemming plaats gevonden met betrekking tot de activiteiten en planning van 2022 '50 jaar Werelderfgoedverdrag' en het nieuwe UNESCO logo.

↓ *Werelderfgoed Willemstad, Curaçao*

4. UITGELICHT

Werelderfgoed @Erfgo... · 02/09/2021

Na jaren van voorbereiding hebben de Koloniën van Weldadigheid op 26 juli de UNESCO Werelderfgoedstatus gekregen! Vandaag staan we daar bij stil: iedereen bedankt die hieraan heeft bijgedragen.

+

Werelderfgoed @Erfgo... · 16/07/2021

"Romeins erfgoed zet Leiden en Alphen tussen Colosseum en Taj Mahal op Unesco-lijst" @RomeinseLimesNL @UNESCO_NL @RCE_erfgoed @Sleutelstad sleutelstad.nl/2021/07/14/rom...

Deel dit bericht!

De Limes markeerde de grens van het Romeinse rijk.

Romeins erfgoed zet Leiden en Alphen tussen Colosseum en Taj Mahal op Unesco-lijst

Leiden, 14 juli 2021, 18:15 uur door de redac...

Je komt er niet zo makkelijk op te staan in de werelderfgoedlijst van de Unesco. Toch lijkt

+

Cancel **Tweet!**

Voor een bijzondere verzetsvrouw - Truus van Lier - staat er sinds kort een herdenkingsbord voor de ticketoffice van het Rietveld Schröderhuis.

<https://www.werelderfgoed.nl/nl/nieuws/verzetsheldin-truus-van-lier-geeerd-met-plaquette>

+ALT

Werelderfgoed @Erfgo... · 24/07/2021

UNESCO start NU met bespreking van de Werelderfgoednominaties. Dit duurt 5 dagen lang, 40 sites worden besproken, van Mongolië tot Chili en van Frederiksoord tot Nijmegen. Wordt vervolgd...

@UNESCO_NL @RCE_erfgoed @Kolonienvw @Waterlinie_NH-W @StellingvanAms @RomeinseLimesNL

+

Boris van der Ham · 26/07/2021

Mooi nieuws! Eerste uitbreiding van de Werelderfgoedlijst is gelukt! Ik ben een trotse voorzitter!

Werelderfgoed · 26/07/2021

UNESCO plaatst Hollandse Waterlinies op de Werelderfgoedlijst. Gefeliciteerd!

17 17 239

+

Net op 1 vandaag: Worden resten Romeinse forten, schepen en villa's werelderfgoed? Archeologen wachten in spanning op beslissing UNESCO? <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/worden-resten-romeinse-forten-en-villas-werelderfgoed-archeologen-wachten-in-spanning-op-beslissing-unesco/> @RomeinseLimesNL @UNESCO_NL @RCE_erfgoed @NPO1

Worden resten Romeinse forten en villa's werelderfgoed? Archeologen wa... eenvandaag.avrotros.nl

4. UITGELICHT

← NS scherm zoals in de trein te zien

AD REGIO ABONNEREN LOGIN

▲ De Van Nelle Fabriek is rijksmonument en werelderfgoed. © Frank de Roo

Prikken in werelderfgoed: dit is de meest bijzondere locatie in Nederland waar je een vaccinatie haalt

Een specialere priklocatie is er niet in Nederland. Vanmorgen kwamen de eerste zorgmedewerkers voor hun vaccinatie naar de Van Nelle Fabriek in

↑ De Van Nellefabriek als vaccinatielocatie

Monumenten en... · 11/06/2021

Vandaag bezocht wethouder Touria Meliani het nieuwe Bezoekerscentrum Amsterdam Werelderfgoed. Ook stadsdeelbestuurder Mascha ten Bruggencate en Stadsdichter Gerwin Bonevacia bekeken de interactieve presentatie. @020centrum @AmsterdamNL @GBonevacia @SLAAmsterdam @ErfgoedPodium

↑ Amsterdamse wethouder, stadsdeelbestuurder en Stadsdichter bezoeken bezoekerscentrum Amsterdam

5. KERNCIJFERS 2021

Algemeen

12

- Koninkrijk der Nederlanden van 10 naar 12 namen

1.154

- Wereldwijd zijn er 1.154 namen

2x

- Kennisbijeenkomst & Capacity building

11

partners:

- Nederlandse UNESCO commissie
- UNESCO jongeren
- NBTC
- NHL stenden **nieuw**
- Klokhuis
- Boom **nieuw**
- NS **nieuw**
- Fiets & wandelbeurs
- This is Holland
- Ars Scribendi uitgeverij (schoolsupport) **nieuw**
- Monumentaal

Fiets & Wandelbeurs

- Digitaal

4.500

 Kaartjes verkocht

393

 Individuele bezoekers bezochten Werelderfgoed-stand

62x

 Online magazine gedownload

33

 bezoekers vulden prijsvraag in

Social Media

	2021	2020
Twitter	1.391	1.197
Instagram	1.399	1.303
Facebook	912	885
Linkedin	340	157

5. KERNCIJFERS 2021

Collectieve promotie

- 6 Nieuwsbrieven
- 1 Online magazine
- 6 Items NS-online
- 2 Nieuwe Klokhuisafleveringen
- 60 Vlaggen
- 1 Nieuwe Exhibit film
- 1 Nieuwe trailer
- 1 Nieuwe flyer
- 1 Assortiment nieuwe standmaterialen
- 1 Factsheet (Nederlands / Engels)
- 1 Poster van Erfgoed naar Werelderfgoed (Nederlands /Engels)

50

vragen over Werelderfgoed

Dit jaar richten zich meer dan 50 burgers zich tot de stichting Werelderfgoed Nederland. Veel van de vragen waren van bewoners in de buurt van een Werelderfgoed die zich ernstig zorgen maakten. Een bijzondere vraag die werd gesteld: "Waarom is Antarctica geen Werelderfgoed?"

11 misfits in de media

Soms weten zelfs journalisten niet wat Werelderfgoed precies is. Of is er een foutief nieuwsbericht van de NOS. Dan legt de stichting altijd uit:

"UNESCO heeft heel veel verschillende labels. De bekendste daarvan is Werelderfgoed, maar er is ook Immaterieel Erfgoed of een lijst met Geoparken en nog veel en veel meer. Werelderfgoed is altijd een (natuur) gebied of gebouw. De "....." hoort daar NIET bij."

6. DUURZAAMHEID SDG'S

UNESCO Werelderfgoed en de Sustainable Development Goals (SDG's)

UNESCO schrijft op hun website dat cultureel erfgoed een belangrijke rol heeft om een bijdrage te leveren aan de duurzame ontwikkelingsdoelen. Werelderfgoed kan hiervoor een voorbeeld en kennisplatform zijn.

In 2015 heeft de VN Werelderfgoedconventie dan ook beleid voor duurzame ontwikkeling aangenomen.

Door integratie van dit beleid kunnen alle VN stakeholders maatschappelijk verantwoord handelen.

Werelderfgoed krijgt hierdoor de mogelijkheid zich te positioneren als aanjager en voorbeeld voor best practices van de SDG's.

Bovendien lijkt de invoering van dit beleid noodzakelijk, aangezien uiteindelijk, als de erfgoedsector duurzame ontwikkeling niet volledig omarmt en de wederzijdse voordelen voor erfgoed en samenleving benut, deze zelf het slachtoffer ervan zal worden, in plaats van een katalysator voor deze brede verandering.

Link naar de website van UNESCO waar de rol van cultureel erfgoed staat beschreven:

whc.unesco.org/en/sustainabledevelopment

6. DUURZAAMHEID SDG'S

Stichting Werelderfgoed Nederland en de SDG's

Stichting Werelderfgoed Nederland neemt deze rol serieus en zet zich in voor de SDG's. Door innovaties op het gebied van duurzaamheid, daar waar mogelijk, in de praktijk te brengen, aan te moedigen en zodoende het belang van erfgoed voor duurzame ontwikkeling aan te tonen. Zij integreert de SDG's-doelen in haar strategie, werk en projecten en heeft in 2021 inzet geleverd op de volgende doelen:

Doel 4.7

Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame

ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling.

De stichting neemt dit in haar basis als belangrijke kernwaarde mee zichtbaar in onder andere haar visie, haar boodschap, de communicatie, haar educatieprojecten, maar ook voor de input voor de afleveringen van Het Klokhuis, de Boom Iespakketten, het filmmateriaal en de campagnes.

Doel 11.4

De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen.

Door middel van kennisdeling, capaciteitsopbouw (thema's 202: risico & crisisbeheersing, SDG's), educatiematerialen en daarnaast ook de collectieve promotie spant de stichting zich in om het culturele en natuurlijke Werelderfgoed te beschermen en veilig te stellen.

Doel 12.5

Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recycling en hergebruik.

De stichting werkt daar waar mogelijk papierloos. Dit doet ze onder andere door informatiemiddelen online aan te bieden, een 'slimme flyer' te creëren met QR code naar de website en zoveel mogelijk materialen te hergebruiken. Zo zijn de frames van de standmaterialen hergebruikt (eyecatcher en banners) en als toch materialen nodig zijn, dan worden deze geproduceerd bij een duurzame drukker. Levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling.

Doel 12.6

Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.

De stichting beoogt de SDG's toe te passen binnen de organisatie en uitvoering van activiteiten. Met voorliggende duurzaamheidsrapportage wordt een zichtbare verantwoording van haar SDG'acties in het kader van de begrotingscyclus gepresenteerd. Dit werkt door als stimulans om verdere opschaling toe te passen, leveranciers mee te laten bewegen en daarnaast geeft het ook inspiratie aan het gehele veld van Werelderfgoed.

6. DUURZAAMHEID SDG'S

Doel 16.1

Alle vormen van geweld en de daaraan gekoppelde sterftcijfers wereldwijd aanzienlijk terugschroeven.

De Missie van UNESCO is wereldvrede: “Since wars begin in the minds of men, it is in the minds of men that the defences of peace must be constructed.”

UNESCO Werelderfgoed: dit zijn de plekken op de wereld, die belangrijk worden geacht voor de verdraagzaamheid en de toekomst op onze planeet. Hier moet voor altijd worden gezorgd. Ze zijn uniek en onvervangbaar.

Werelderfgoed is van alle volkeren van de wereld, ongeacht het grondgebied waarop het zich bevindt. Werelderfgoed verbindt de diversiteit aan cultuur en natuur en draagt zo bij aan respect voor elkaar. De missie van UNESCO het streven naar wereldvrede en respect voor elkaar wordt dan ook mede mogelijk gemaakt door culturele uitwisseling, kennisdeling en de dialoog te stimuleren.

Doel 17.17

Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen.

De Stichting zoekt slimme allianties om onze boodschap uit te dragen. Partners zijn onder andere: NS, Het Klokhuis, NBTC, uitgeverij Boom, Monumentaal, Fiets en Wandelbeurs.

FACTSHEET UNESCO WERELDERFGOED

UNESCO

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation) is opgericht in 1945 en onderdeel van de Verenigde Naties. Het doel van UNESCO is om vrede en veiligheid voor alle mensen ter wereld te bewerkstelligen. Om dit te bereiken werken ze samen met 193 lidstaten op het gebied van onderwijs, wetenschap, cultuur en communicatie.

CULTUUR

De C van UNESCO staat voor Cultuur en is het bekendste onderdeel van UNESCO. Door conventies zet UNESCO zich in voor het beschermen van cultuur en bevordert het de culturele diversiteit. Conventies zijn bijvoorbeeld het Werelderfgoedverdrag, immaterieel erfgoed en de bescherming van erfgoed tijdens een gewapend conflict.

WERELDERFGOEDVERDRAG

Het Werelderfgoedverdrag van 1972 is de meest bekende conventie van UNESCO. Het is door alle lidstaten van UNESCO ondertekend. Het verdrag is bedoeld om een erfgoed (gebied en/of gebouw) dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, en dus voor toekomstige generaties, te bewaren. De lidstaten hebben met dit verdrag afgesproken dat zij hun Werelderfgoed zullen beschermen, behouden, identificeren en toegankelijk maken. Ons Koninkrijk, met Nederland als lidstaat, heeft het Werelderfgoedverdrag in 1992 ondertekend. Meer informatie over het verdrag: whc.unesco.org

WERELDERFGOEDLIJST

De Werelderfgoedlijst bestaat sinds 1978 toen de eerste 12 locaties de status kregen van Werelderfgoed. Lidstaten die het Werelderfgoedverdrag hebben ondertekend mogen locaties nomineren voor de Werelderfgoedlijst. Het land moet dan wel eerst een voorlopige lijst van potentieel Werelderfgoed binnen de lidstaat opstellen.

CULTURELE DIVERSITEIT

Naast de bescherming die erfgoed krijgt door plaatsing op de Werelderfgoedlijst, bevordert de Werelderfgoedstatus ook het wederzijds begrip tussen culturen. Niet elk Werelderfgoed is per se mooi, maar alle zijn op een bepaalde manier uniek, van groot belang voor de mensheid en onvervangbaar in de wereld.

WERELDERFGOED 2021/2022

- 1.154 locaties:
 - 218 natuurlijke locaties
 - 897 culturele locaties
 - 39 hybride locaties
- 52 locaties in gevaar
- In 167 landen
- Sinds het begin van de lijst zijn drie locaties van de lijst gehaald.

[Alle Werelderfgoedlocaties bekijken?](#)

[Klik hier voor Nederlands: www.unesco.nl](http://www.unesco.nl)

en voor Engels hier: whc.unesco.org

VAN ERFGOED NAAR WERELDERFGOED

Van erfgoed naar Werelderfgoed is een lange procedure en kan wel 15 jaar duren. En de procedure blijft tot het einde spannend. De volgende stappen worden daarbij genomen:

1. Een land ondertekent het UNESCO Werelderfgoedverdrag. Vanaf dan mag dit land een erfgoed (gebied of gebouw) nomineren voor Werelderfgoed.
2. Voordat men gaat nomineren, onderzoekt het land eerst welk erfgoed in aanmerking kan komen voor de titel Werelderfgoed.
3. Het land maakt een lijst van potentieel Werelderfgoed. Dit wordt ook wel de voorlopige lijst genoemd. De voorlopige lijst voor Nederland is te zien op www.cultureelerfgoed.nl.
4. Daarna begint men met het opstellen van nominatiedossier, waarin uitgelegd staat wat dit erfgoed zo uniek in de Wereld maakt.
5. Als het dossier compleet is brengt de verantwoordelijke minister dit naar het hoofdkantoor van UNESCO in Parijs.
6. Dan volgt een evaluatie van het dossier. Dit gebeurt door speciale experts die aangewezen zijn door UNESCO.
7. Deze experts bezoeken ook het erfgoed om daar te kijken of het aan de eisen voldoet.
8. De nominatie van het erfgoed en de uitkomsten van de evaluaties bespreekt het UNESCO Werelderfgoedcomité tijdens de jaarlijkse vergadering.
9. Uitkomst kan zijn: inschrijving als Werelderfgoed, aanpassing (het dossier is net goed genoeg en moet worden aangepast) of afwijzing.

WERELDERFGOEDSTATUS

Om op de Werelderfgoedlijst te komen en de status Werelderfgoed te krijgen moet je aan de volgende punten voldoen. Deze punten worden dan ook in het nominatie-dossier en later in het managementplan uitvoerig beschreven.

UNIEK EN ONVERVANGBAAR

Het erfgoed is uniek en onvervangbaar in de wereld. Waarom het zo bijzonder is, wordt vastgelegd als de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoed. In het engels worden deze Outstanding Universale Value (OUV) genoemd.

CULTUREEL, NATUURLIJK OF COMBINATIE

Werelderfgoed kan natuurlijk, cultureel en een combinatie (hybride) van beiden zijn. In het Koninkrijk der Nederlanden is de Waddenzee een natuurlijk Werelderfgoed en het overige Werelderfgoed cultureel.

SELECTIECRITERIA

Om de uitzonderlijke universele waarde te bepalen worden 10 criteria gehanteerd. De 10 criteria zijn onderverdeeld in zes eisen voor cultureel Werelderfgoed en vier voor natuurlijk Werelderfgoed. Het genomineerde erfgoed moet minimaal aan één van de criteria voldoen.

Voor een cultureel Werelderfgoed:

1. Creatief meesterwerk
2. Uiting van culturele waarden
3. Visualiseert een (verdwenen) beschaving
4. Voorbeeld van de menselijke geschiedenis
5. Traditionele nederzetting, land- of zeegebruik
6. Cultuurlandschappen

Voor een natuurlijk Werelderfgoed:

7. Ongeëvenaard natuurfenomeen of -gebied
8. Laat belangrijke fases in de geschiedenis van de aarde zien
9. Voorbeeld van ecologische/biologische processen
10. Belangrijk voor het behoud van biodiversiteit

Naast bovenstaande criteria zijn de bescherming, het management en de authenticiteit van het erfgoed en de integriteit van de beheerders belangrijke overwegingen. Zie pagina 4 van deze factsheet voor de volledige omschrijving van de criteria.

WERELDERFGOED IN GEVAAR

Wanneer een Werelderfgoed ernstig bedreigd wordt, waarbij mogelijk het Werelderfgoed zelfs (deels) verdwijnt, komt het op de lijst van Werelderfgoed-in-Gevaar. Het Werelderfgoed moet dan tijdens de jaarlijkse vergadering van het Werelderfgoedcomité verantwoording afleggen, hoe het Werelderfgoed beter beschermd gaat worden. Als ondanks de inspanningen de unieke waarden van het Werelderfgoed niet voldoende worden beschermd en er geen verbetering optreedt, wordt het van de Werelderfgoedlijst afgehaald. Dit is sinds het begin van de Werelderfgoedlijst in 1978 drie keer voorgekomen. Indien er wel verbetering optreedt en de unieke waarde voldoende beschermd kan worden, wordt het van de lijst Werelderfgoed-in-Gevaar afgehaald.

WERELDERFGOEDSPELERS

ONS WERELDERFGOED

Ons Werelderfgoed (binnen het Koninkrijk der Nederlanden) is:

- Schokland en omgeving
- Molencolplex Kinderdijk-Elshout
- Ir. D.F. Woudagemaal
- Willemstad Curaçao
- Droogmakerij de Beemster
- Rietveld Schröderhuis
- Waddenzee
- Grachtengordel van Amsterdam
- Van Nellefabriek
- Hollandse Waterlinies
- Koloniën van Weldadigheid
- Neder-Germaanse Limes

STICHTING WERELDERFGOED NEDERLAND

Stichting Werelderfgoed Nederland ondersteunt ons belangrijkste en meest unieke erfgoed op wereldniveau en brengt het onder de aandacht van het grote publiek. Dat doet ze door:

- Ons Werelderfgoed te promoten
- Documentaires en lespakketten voor scholen te maken
- Samen te werken op het gebied van onderhoud en beheer
- Te stimuleren dat beheerders van Werelderfgoed kennis delen.

WERELDERFGOEDCOMITÉ

Het Werelderfgoedcomité (van 21 leden) komt jaarlijks samen tijdens de Werelderfgoedvergadering. Ze bespreken en evalueren tijdens deze vergadering het bestaande Werelderfgoed en de Werelderfgoednominaties. Tijdens de vergadering wordt dus nieuw erfgoed op de 'Werelderfgoedlijst' geplaatst, maar kan het ook zijn dat een Werelderfgoed op de lijst van 'Werelderfgoed-in-Gevaar' komt. Of zelfs van de 'Werelderfgoedlijst' wordt afgehaald.

NEDERLANDSE UNESCO COMMISSIE

De Nationale UNESCO Commissie vergroot de zichtbaarheid van UNESCO in Nederland en adviseert de Nederlandse regering over onder andere het Werelderfgoedbeleid.

RIJKSOVERHEID

De rijksoverheid is verantwoordelijk voor ons Werelderfgoed. Voor het culturele Werelderfgoed is dat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor het natuurlijke Werelderfgoed (Waddenzee) de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

RIJKSDIENST VOOR CULTUREEL ERFGOED

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voert het Werelderfgoedbeleid uit.

ERFGOED EXPERTS (ICOMOS, IUCN EN ICCROM)

Erfgoed experts geven advies aan het UNESCO Werelderfgoedcomité over bestaand en toekomstig Werelderfgoed door middel van evaluaties, rapportages en onderzoek. Daarnaast geven ze trainingen en advies over erfgoed.

WERELDERFGOED BEN JE NIET ZOMAAR

Elk Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden vertelt het verhaal over haar uitzonderlijke, universele waarde.

Het is niet alleen uniek en onvervangbaar in ons Koninkrijk, maar zelfs in de wereld.

Alleen UNESCO kan een gebied en/of gebouw benoemen tot Werelderfgoed.

SELECTIECRITERIA WERELDERFGOED

Voor een cultureel Werelderfgoed:

- 1 Het erfgoed vertegenwoordigt een **meesterwerk** van het menselijk **creatief** vernuft;
- 2 Het erfgoed vertoont een belangrijke **uitwisseling van menselijke waarden** – gedurende een bepaalde periode of binnen een cultureel gebied in de wereld – voor ontwikkelingen in architectuur of technologie, monumentale kunsten, stadsontwerp of landschapsinrichting;
- 3 Het **erfgoed getuigt** van een unieke, of ten minste een exceptionele, culturele traditie of **beschaving die nog voortleeft of is verdwenen**;
- 4 Het erfgoed is een uitzonderlijk **voorbeeld** van een type gebouw, een architectonisch of technologisch geheel, of een landschap, dat (een) belangrijke fase(s) van de **menselijke geschiedenis** weergeeft;
- 5 Het erfgoed is een uitzonderlijk voorbeeld van een **traditionele** menselijke **nederzetting**, traditioneel **landgebruik of zeegebruik**, typerend voor een cultuur (of culturen) of een menselijke interactie met de omgeving, in het bijzonder wanneer het kwetsbaar is geworden als gevolg van onomkeerbare veranderingen;
- 6 Het erfgoed wordt direct of tastbaar **geassocieerd** met gebeurtenissen of levende tradities, met ideeën, met overtuigingen, met artistieke en literaire werken van uitzonderlijke universele betekenis. (Het Werelderfgoedcomité is van mening dat dit criterium bij voorkeur dient te worden gebruikt in combinatie met andere criteria);

Voor een natuurlijk Werelderfgoed:

- 7 Het erfgoed bevat **ongeëvenaarde natuurfenomenen of -gebieden** van uitzonderlijke natuurlijke schoonheid en esthetisch belang;
- 8 Het erfgoed bevat uitzonderlijke voorbeelden die **belangrijke fases in de geschiedenis van de aarde** weergeven, inclusief de getuigenis van het leven – zoals het fossielenarchief –, belangrijke voortgaande geologische processen in de ontwikkeling van landvormen, of belangrijke geomorfologische of fysisch-geografische elementen;
- 9 Het erfgoed bevat uitzonderlijke **voorbeelden** van belangrijke voortgaande **ecologische en biologische processen** in de evolutie en ontwikkeling van ecosystemen en habitats van planten en dieren, op het land, in zoet water, aan de kust en in de zee;
- 10 Het erfgoed bevat de **belangrijkste** en meest waardevolle natuurlijke leefgebieden voor het ter plekke **behouden van biodiversiteit**, waaronder gebieden met bedreigde soorten die van uitzonderlijke universele waarde zijn vanuit het gezichtspunt van wetenschap of natuurbehoud.